

SOPIMUS HENKILÖKULJETUSTEN JÄRJESTÄMISEN YHTEISTYÖSTÄ, JOUKKOLIIKENTEEN LIPPU- JA MAKSU-JÄRJESTELMÄSTÄ JA JOUKKOLIIKENTEEN KUSTANNUSTEN JAKAMISESTA

1. Sopijapuolet

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus) joukkoliikenteen toimivaltaisena viranomaisena Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon alueilla ja

Kuopion kaupunki (jäljempänä kaupunki) joukkoliikenteen toimivaltaisena viranomaisena Kuopion ja Siilinjärven alueilla.

2. Sopimuksen kohde ja tarkoitus

Tämän sopimuksen tarkoituksena on sopia ELY-keskuksen järjestämien joukkoliikennepalvelujen suunnittelu-, järjestämis- ja rahoitusvastuista sekä yhteistyön periaatteista kaupungin järjestämien joukkoliikennepalvelujen ja markkinaehtoisen liikenteen kanssa Kuopion kaupunkiseudulla. Tällä sopimuksella ei kuitenkaan muuteta liikennepalvelulain (320/2017) ja muun lainsäädännön mukaista sopijapuolten välistä perusvastuunjakoa.

Tässä sopimuksessa sovitaan:

- joukkoliikenteen suunnittelun ja seurannan yhteistyöstä, periaatteista ja menettelytavoista
- kaupungin ja ELY-keskuksen järjestämien joukkoliikennepalvelujen yhteensovittamisesta
- kaupungin osallistumisesta kuntalaisiaan palvelevan ELY-keskuksen järjestämien joukkoliikennepalvelujen kustannuksiin
- kaupunkiseudulla käytettävästä joukkoliikenteen lippu- ja maksujärjestelmästä,
- matkustajapalveluiden järjestämisestä ja aikatauluinformaatiosta
- joukkoliikenteen rahoitus-, kustannus- ja suoritettietojen toimittamisesta valtakunnallisiin rekistereihin (esim. JUKU- ja KUKU-järjestelmä).

Tämä sopimus koskee EU:n palvelusopimusasetuksen (EY-1370/2007, jäljempänä PSA) mukaisesti järjestettyä ELY-keskuksen toimivaltaan kuuluvaa Kuopion kaupungin toimivalta-alueelle suuntautuvaa liikennettä. Sopimuksen kohteena oleva liikenne kuvataan tarkemmin rahoitus-suunnitelmassa (liite 1). ELY-keskuksen joukkoliikennepalveluja järjestetään sekä käyttöoikeussopimusten että bruttokorvaukseen perustuvien hankintasopimusten nojalla.

3. Joukkoliikenteen suunnittelun ja seurannan yhteistyö

ELY-keskuksen ja kaupungin vastuulla on toimialueensa joukkoliikenteen suunnittelu ja järjestäminen siten kuin PSA, liikennepalvelulaki ja julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö edellyttävät.

Kaupunki osallistuu ELY-keskuksen toimivalta-alueen joukkoliikenteen palvelutason määrittelyyn yhdessä alueen muiden kuntien kanssa. Määritelty palvelutaso ohjaa joukkoliikennepalvelujen suunnittelua ja hankintaa seudullisina tai alueellisina kokonaisuuksina. Suunnittelun yhteistyöllä pyritään joukkoliikenteen ja henkilökuljetusten yhteensovittamiseen markkinaehtoiset liikkumispalvelut huomioiden. Vastaavaa viranomaisyhteistyötä tehdään myös kaupungin toimivalta-alueen palvelutason määrittelyssä.

ELY-keskus vastaa järjestämänsä liikenteen sopimushallinnoinnista ja yhteydenpidosta liikenteenharjoittajiin. ELY-keskus neuvottelee aina kaupungin kanssa tämän sopimuksen mukaisista asioista esim. liikenteen muutoksista ennen päätöksentekoa, jos niillä on vaikutusta määriteltyyn palvelutason tai kaupungin kustannuksiin. Kaupunki välittää tiedot ELY-keskuksen sopimusliikenteitä koskevista asiakaspalautteista ja esittää mahdollisia muutostarpeita ELY-keskukselle.

ELY-keskus vastaa järjestämänsä liikenteen seurannasta ja tarkastuksista. Tämän sopimuksen mukainen matkustuksen ja lipputulojen seuranta tehdään tiiviissä yhteistyössä kaupungin kanssa, mikäli sopimusliikenne on kaupungin Waltti-järjestelmässä.

4. Joukkoliikenteen lippu- ja maksujärjestelmät

4.1 Lippu- ja maksujärjestelmät, niissä noudatettavat taksajärjestelmät, lipputuotteet ja hinnat

Sopimuksen kohteena olevassa ELY-keskuksen toimivaltaan kuuluvassa liikenteessä on käytössä Kuopion kaupungin lippu- ja maksujärjestelmä Waltti ja/tai liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmä.

Waltti lippu- ja maksujärjestelmä on kuntien ja julkisyhteisöjen IT-palvelu- ja hankintayhtiö TVV lippu- ja maksujärjestelmä Oy:n tuottama järjestelmä. Järjestelmän ylläpidosta vastaa toimivaltainen viranomainen ja se perustuu vyöhyketaksaan.

Liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmästä vastaa liikenteenharjoittaja tai tämän valtuuttama taho. Lippu- ja maksujärjestelmän tulee täyttää ELY-keskuksen määrittelemät ja liikennepalvelulaissa säädetyt vähimmäisvaatimukset. Lippujärjestelmä voi perustua vyöhyketaksaan tai matkan pituuteen perustuvaan kilometritaksaan.

Bruttokorvaukseen perustuvien hankintasopimusten nojalla harjoitettavassa liikenteessä ovat käytössä ELY-keskuksen ilmoittamat matkaliput ja asiakashinnat.

Käyttöoikeussopimusten nojalla harjoitettavassa liikenteessä liikenteenharjoittaja päättää asiakkaille tarjoamastaan lipputuotevalikoimasta sekä lippujen hinnoista ja niiden myymisestä kuitenkin siten, että ELY-keskuksen edellyttämät vähimmäisvaatimukset täyttyvät. Liikenteenharjoittaja voi halutessaan tarkistaa ELY-keskuksen edellyttämien lipputuotteiden asiakashintojen enimmäishinnat sopimusehtojen mukaisesti.

4.1.1 Kuopion kaupungin lippu- ja maksujärjestelmä Waltti

Kuopion kaupungin lippu- ja maksujärjestelmä Waltti voidaan ottaa käyttöön kaupungin alueelle suuntautuvassa ELY-keskuksen hankkimassa liikenteessä. Waltin käyttöönotosta sovitaan aina erikseen ennen ELY-keskuksen sopimusliikenteiden kilpailuttamista.

ELY-keskuksen hankkima liikenne, jossa Kuopion Waltti-liput ovat käytössä, kuvataan tämän sopimuksen liitteessä 1.

Kaupunki vastaa järjestelmän ylläpidosta. Uuden liikenteen käyttöönottovaiheessa ja sopimuskauden aikaisissa muutoksissa ELY-keskuksen henkilöresurssia on käytettävissä erikseen sovitussa laajuudessa. Kuopion kaupungin lippu- ja maksujärjestelmään liittyvästä yhteistyöstä ja tehtävistä sovitaan tämän sopimuksen liitteessä 3.

Tämän sopimuksen mukaisessa liikenteessä ovat käytössä Kuopion Waltti-lipputuotteet kaupungin vahvistamin asiakashinnoin. Kuopion Waltti-vyöhykkeiden (A-F) lisäksi käyttöön voidaan ottaa erikseen sovittavia vyöhykkeitä. Tämän sopimuksen mukaisessa liikenteessä käytössä olevat Waltti-vyöhykkeet, -lipputuotteet ja -hinnat kuvataan liitteessä 2.

Vyöhykkeisiin, lipputuotteisiin, asiakashintoihin ja lippujen käyttöön liittyviin ehtoihin mahdollisesti tehtävistä muutoksista vastaa kaupunki. Kaupunki ilmoittaa sopimusliikennöitsijöille, ELY-keskukselle ja muille alueen kunnille tulevista muutoksista vähintään yksi kuukausi ennen muutosten voimaan tuloa. Muutokset kuvataan tämän sopimuksen liitteessä 2.

4.1.2 Liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmä

Liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmä voidaan ottaa käyttöön tämän sopimuksen mukaisessa liikenteessä siltä osin kuin Kuopion Waltti-liput eivät ole käytössä. Vuorot tai alueet, joissa on käytössä liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmä, kuvataan liitteessä 1. Liikenteenharjoittaja tai tämän valtuuttama taho vastaa lippu- ja maksujärjestelmän toteuttamisesta liikennepalvelujen tarjouspyyntöasiakirjoissa esitettyjen vaatimusten mukaisesti.

Liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmässä liikenteenharjoittaja:

- tarjoaa ELY-keskuksen edellyttämät lipputuotteet tarjouspyynnössä määritellyillä hinnoilla
- tarjoaa toisen asteen opiskelijoille opetus- ja kulttuuriministeriön määrittelemän taksan mukaisen lipputuotteen
- myy peruskoululaisia varten kausilipputuotteita
- noudattaa vaadittuja ikäryhmiä (0-6 -vuotiaat matkustavat maksutta, 7-16 -vuotiaille myydään kertalippuja 50 %:n alennuksella).

ELY-keskus vahvistaa käytettävät, myös liikenteenharjoittajan ilmoittamat omat lipputuotteet ja niiden hinnat hyväksymällä liikenteenharjoittajan tarjouksen (liite 2).

4.2 Asiakaspalvelu

Kuopion kaupungin lippu- ja maksujärjestelmässä kaupunki vastaa Waltti-lippujen myynnistä ja asiakaspalvelusta. Tämän sopimuksen mukaisen liikenteen osalta asiakaspalvelupisteen tehtävät ja maksettava korvaus on sovittu ELY-keskuksen ja kaupungin välisessä asiakaspalvelupistesopimuksessa (liite 4).

Liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmässä liikenteenharjoittaja tai tämän valtuuttama taho vastaa asiakaspalvelu- ja myyntipisteiden järjestämisestä.

5. Kaupungin osallistuminen joukkoliikenteen järjestämisen kustannuksiin

Kustannusten jakamisen periaatteet ja maksatus

Rahoitussuunnitelma:

Rahoitussuunnitelmassa sovitaan kaupungin rahoitusosuudesta kuntalaisiaan palvelevissa ELY-keskuksen joukkoliikennehankinnoissa. Käyttöoikeussopimukseen perustuissa liikenteissä hankintakustannuksia jaetaan ELY-keskuksen, kaupungin ja reitin varrella olevien muiden kuntien kesken rahoitussuunnitelmassa sovittun prosenttiosuuden mukaisesti (esim. ajokaudella 2019-2020 ELY-keskus 80 % /kunnat yhteensä 20 %). Rahoitussuunnitelman mukaisien osuuksien muutoksista neuvotellaan erikseen. Uusissa bruttokorvaukseen perustuissa liikenteissä hankinnan ja kaupungin lippujärjestelmän kustannuksia jaetaan aikaisemmin käyttöoikeussopimusliikenteissä käytetyn kustannusjaon mukaisesti siten, että ELY-keskuksen, kaupungin ja muiden kuntien rahoitusosuuksiin ei tule merkittäviä muutoksia. Bruttokorvauksiin perustuissa liikenteissä lipputuloriski on tilaajalla ja tämän sopimuksen mukaisten liikenteiden osalta se on ELY-keskuksella normaaleissa liikennöinnin olosuhteissa. Force majeure -tilanteissa lipputuloriskiä jaetaan tämän sopimuksen osapuolten kesken erillisesti neuvotellun jaon mukaisesti.

ELY-keskus laatii vuosittain huhtikuun loppuun mennessä kaupungille yhteisen neuvottelun pohjalta esityksen seuraavaa ajokautta koskevasta joukkoliikenteen rahoitussuunnitelmasta, jossa huomioidaan palvelutasotavoitteet ja tämän sopimuksen mukaisen liikenteen arvioidut kustannukset. ELY-keskus pyytää kaupungilta lausunnon rahoitussuunnitelmasta toukokuun aikana ja vahvistaa sen kesäkuussa.

Bruttokorvaukseen perustuvat hankintasopimukset:

Bruttokorvaukseen perustuvien hankintasopimusten nojalla harjoitettavassa liikenteessä liikenteenharjoittajalle maksetaan vain sopimuksen mukainen korvaus. Muita korvauksia, kuten lipputukea tai tekniseen tukeen liittyviä korvauksia ei makseta.

Kaikki liikenteestä saadut lipputulot lukuun ottamatta mahdollisia mainoksista ja linja-auto-rahdistista saatavia tuloja, kuuluvat tilaajalle. Tuloista liikenteenharjoittaja ei saa vähentää mitään kuluja, esimerkiksi clearing- ja myyntipistekorvauksia tai matkustajainformaatioon, liikennöintiin, lippu- ja maksujärjestelmiin ja tiedottamiseen liittyviä maksuja.

Kustannusten jaosta sovitaan seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- ELY-keskus vastaa tilaamansa liikenteen liikennöintikorvauksen maksamisesta ja sopii kustannusten jaosta kaupungin kanssa rahoitussuunnitelmassa
- ELY-keskus maksaa osuutensa liikennöintikorvauksesta kuukausittain suoraan liikenteenharjoittajalle ja kaupunki maksaa osuutensa liikenteenharjoittajalle laskua vastaan
- Waltti-lipputulot kuuluvat kaupungille ja liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmän lipputulot ELY-keskukselle
- liikenteenharjoittaja tulouttaa kaupungille ja ELY-keskukselle lipputulot kuukausittain,
- maksettujen liikennöintikorvausten ja saatujen lipputulojen selvittely tehdään puoli-vuosittain ja rahoitussuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain
- ELY-keskus tiedottaa kaupunkia liikennöintikorvaukseen tulevista mahdollisista muutoksista ja on vastuussa niihin liittyvästä selvittelystä ja yhteydenpidosta liikenteenharjoittajaan

- ELY-keskus vastaa lipputulojen alijäämästä normaaleissa liikennöinnin olosuhteissa. Force majeure -tilanteissa alijäämän kustannuksista vastaavat molemmat sopijaosapuolet yhdessä ja kustannusjaosta neuvotellaan osapuolten kesken.

Käyttöoikeussopimukset:

Käyttöoikeussopimusten nojalla harjoitettavassa liikenteessä liikenteenharjoittajalle maksetaan käyttöoikeuskorvaus. Lisäksi liikenteenharjoittajalle kuuluvat kaikki liikenteestä saadut lipputulot. Muita korvauksia, kuten lipputukea tai tekniseen tukeen liittyviä korvauksia ei makseta.

Käyttöoikeussopimuksen mukaisen joukkoliikenteen alijäämän kustannusten jaosta sovitaan seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- ELY-keskus vastaa tilaamansa liikenteen liikennöintikorvauksen (käyttöoikeuskorvaus) maksamisesta ja sopii kustannusten jaosta kaupungin kanssa rahoitussuunnitelmassa
- ELY-keskus maksaa osuutensa liikennöintikorvauksesta kuukausittain suoraan liikenteenharjoittajalle ja kaupunki maksaa osuutensa liikenteenharjoittajalle laskua vastaan
- kaupunki vastaa kuntakohtaisten matkalippujen (Kuopion Waltti-liput) nousukorvausten (liite 2) maksamisesta liikenteenharjoittajalle
- liikenteenharjoittaja tai tämän valtuuttama taho laskuttaa peruskoululaisten matkoista suoraan kaupunkia
- ELY-keskus tiedottaa kuntaa liikennöintikorvaukseen tulevista mahdollisista muutoksista ja on vastuussa niihin liittyvästä selvittelystä ja yhteydenpidosta liikenteenharjoittajaan.

6. Matkustajapalveluiden ylläpito ja kehittäminen

ELY-keskus ja kaupunki huolehtivat sopimuksen kohteena olevien joukkoliikennepalveluiden yleisestä tiedottamisesta alueillaan. Matkustajapalveluista on sovittu myös asiakaspalvelupistesopimuksessa (liite 3). ELY-keskus ja kaupunki huolehtivat yhteistyössä matkustajapalveluiden kehittämisestä ja aikataulutietojen ylläpitämisestä.

Kaupunki vastaa katualueidensa osalta linja-autopysäkkitiedoista ja toimittaa Digitransit-järjestelmään tiedot uusista, poistuneista ja muuttuneista pysäkkitiedoista. ELY-keskus vastaa toimivalta-alueensa pysäkkitiedoista.

ELY-keskus ja kaupunki toimittavat tilaamaansa avointa joukkoliikennettä koskevat sopimus- ja seurantatiedot JUKU-järjestelmään. Järjestelmän tarkoituksena on helpottaa kuntien ja toimivaltaisten viranomaisten tilastotiedon hallintaa sekä tarjota samoille tahoille koottua ja ajantasaista tietoa mm. matkustajapalveluiden ja rahoituksen kehittämiseksi.

7. Henkilöliikennetyöryhmät ja niiden rooli

ELY-keskuksen toimialueelle on perustettu Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon alueelliset henkilöliikennetyöryhmät, joihin kuuluu edustajia sekä ELY-keskuksesta että kunnista. ELY-keskuksen edustajat toimivat ryhmien puheenjohtajina ja sihteereinä.

Työryhmään on nimetty kaupungin edustaja, joka vastaa yhteydenpidosta ja yhteistyöstä eri hallintokuntien kesken siten, että ainakin joukkoliikenteen, koulukuljetusten sekä sosiaali- ja terveystoimen kuljetusten vastuualat tulevat työryhmässä kuulluiksi. Työryhmään/työryhmiin voidaan nimetä myös joukkoliikenteen järjestämisestä vastaavia muita viranomaisia edustavia asiantuntijajäseniä. Työryhmä kuulee tarvittaessa muitakin alan asiantuntijoita.

Työryhmä järjestää vähintään kerran vuodessa kokouksen tai muun tilaisuuden, jossa käsitellään ELY-keskuksen toimivalta-alueen joukkoliikenteen järjestämiseen sekä kehittämiseen ja kilpailuttamiseen liittyviä keskeisiä asioita. Tilaisuuteen kutsutaan alueella joukkoliikennettä harjoittavia yrityksiä ja henkilökuljetuksia hoitavia tahoja.

Henkilöliikennetyöryhmän tehtävänä on seurata ja tukea alueensa yhteistyösopimusten toteutumista, seurata joukkoliikenteen kehittymistä sekä henkilökuljetusten ja asiakkaiden liikku- mistarpeiden yhteensovittamista. Henkilöliikennetyöryhmässä käsitellään ja tarvittaessa valmistellaan tässä sopimuksessa sopijaosapuolille vastuutettuja tehtäviä.

Henkilöliikennetyöryhmä kokoontuu puheenjohtajan kutsusta. Työryhmä kokoontuu tarvittaessa, mutta kuitenkin vähintään kaksi kertaa vuodessa.

8. Erimielisyyksien ratkaiseminen

Sopimuksen soveltamista ja tulkintaa koskevat erimielisyydet, joista sopijapuolet eivät keskinäisin neuvotteluin pääse yksimielisyyteen, jätetään Pohjois-Savon käräjäoikeuden ratkaistavaksi.

9. Sopimuksen voimassaoloaika ja irtisanominen

Tämä sopimus tulee voimaan 1.6.2020 ja on voimassa toistaiseksi.

Sopimuksen irtisanomisaika on kuusi (6) kuukautta. Irtisanomisaika lasketaan siitä, kun kirjallinen irtisanoutuminen on toimitettu toiselle osapuolelle.

Tämä sopimus korvaa aiemman, 1.7.2014 voimaan tulleen yhteistyösopimuksen.

10. Sopimusmuutokset

Mahdolliset muutokset sopimustekstiin tai sopimuksen liitteeseen tehdään ja vahvistetaan kirjallisesti, minkä jälkeen ne ovat osapuolia sitovia.

11. Allekirjoitukset

Tätä sopimusta on tehty kaksi (2) samanlaista kappaletta, yksi kullekin sopijaosapuolelle.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Kuopion kaupunki on allekirjoittanut hyväksytyn sopimuksen sähköisesti.

Kuopiossa ____ / ____ 2020

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Terhi Nissinen
Yksikön päällikkö

Satu Huttunen
Joukkoliikennevastaava

____ / ____ 2020

Kuopion kaupunki

LIITTEET

Liite 1: Kuopion joukkoliikenteen rahoitussuunnitelma

Liite 2: Kuopion Waltissa käytettävät vyöhykkeet, lipputuotteet, hinnat ja nousukorvaukset,

Liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmässä käytettävät lipputuotteet ja hinnat

Liite 3: Kuopion kaupunki-Walttiin liittyvät tehtävät, vastuut ja kustannukset ELY-liikenteissä

Liite 4: Asiakaspalvelupistesopimus